

og lykkeligere Forhold end hidtil. Enkelte tro, at hvis vi faa en eller anden stor og meget omfattende Samfundsreform gennemført, ville vi saa nogenlunde kunne undvære en social Lovgivning. Jeg kommer temmelig sikkert ingen for nær og fornærmer vist ingen, naar jeg henpeger paa, at de mest ivrige Georgeister i vort Land have den urokkelige Overbevisning, at hvis man gennemførte den Reform, de særlig gøre sig til Talsmænd for, vilde man for det meste kunne undvære den sociale Lovgivning. Og jeg fornærmer vist heller ikke Socialdemokraterne ved at paastaa, at de mene, at naar de kunne faa deres Fremtidsstat indført, i hvilken alle Produktionsmidler skulle tilhøre Staten, kunde det sociale Lovgivningsarbejde udmærket godt spares. Men vi fra vor Side tro ikke, at det vil blive Tilfældet; hvilken Samfundsordning vi end faa, vil der i Tidens Løb vise sig saa mange Brist, ikke alene ved selve Samfundet, men ogsaa ved de enkelte Individier, at det bliver nødvendigt stadig i Fremtiden at have Opmærksomheden henvendt paa det sociale Spørgsmaal og den sociale Lovgivning.

Det er meget betydelige Summer, Staten og Kommunerne udrede til dette Formaal. Jeg skal ikke trætte det høje Ting med at gentage de Tal, som vi for kort Tid siden hørte, men det er, som sagt, meget betydelige Summer, det drejer sig om. Det er derfor naturligt, at man kommer til at tænke paa, om den Betydning, de sociale Love have haft for Befolkningen, staar i rimeligt Forhold til de Bekostninger, der ere forbundne med Lovenes Gennemførelse. Man paastaar fra visse Sider, at der med Hensyn til den sociale Lovgivning udvises alt for stor Flothed, der kunde økonomiseres ganske anderledes, end det for Tiden er Tilfældet. Fra den modsatte Lejr hævdes det, at de Beløb, der nu gives ud til sociale Formaal, i Virkeligheden ere for intet at regne, og at man maa op til ganske anderledes betydelige Summer, forinden man har naaet, hvad man kunde ønske. Det er altsaa Yderfløjene, der udtale sig saaledes, men der har hævet sig andre Røster, der paastaa, at en hel Del af den sociale Lovgivning har bidraget til at demoralisere Slægten. Hvis der skulde være nogen Sandhed i denne Paastand, er det i høj Grad foruroligende, fordi det saa vil betyde, at det nuværende Samfund Tid efter anden undermineres, og at Samfundets Parasitter efterhaanden blive saa talrige, at det bliver umuligt for det øvrige, det produce-

rende Samfund at bære de Byrder, det bliver nødvendigt at bære. Lad os imidlertid haabe, at der ligger en stor Overdrivelse i disse Udtalelser. Det er naturligvis rigtigt, at man baade det ene og det andet Sted med Hensyn til de sociale Reformers kan nævne Eksempler paa, at Lovene blive om ikke misbrugte, saa dog i alt Fald ikke førte ud i Livet paa den Maade, som det har været Rigsdagens Mening. Der er ingen Tvivl om, at man f. Eks. med Hensyn til Alderdomsunderstøttelsesloven, Hjelpekasseloven, Arbejdsløshedsinstitutionen o. s. v. kan drage enkelte Eksempler frem, som bidrage til at give den nævnte Betragtning Næring. Det er ogsaa klart, at saadanne uheldige Forhold kunne vække Forargelse hos dem, som fra Morgen tidlig til Aften silde maa slide for at tjene det nødvendige til deres og deres Families Underhold. Men man maa ikke bygge alene paa saadanne enkelte Tilfælde. Der er braadne Kar i alle Lande; vi maa gaa ganske anderledes til Bunds, naar vi skulle fælde autentiske Domme om, hvorledes den sociale Lovgivning har virket. Det er min bestemte Overbevisning, at de sociale Love tagne under eet bidrage uhyre meget til, at Livet for de fattigere nu er bedre og lykkeligere, end det var i Fortiden. Disse Love have givet de fattige større Tryghedsfølelse; de kunne færdes i det hele taget sikrere, fordi de vide, at skulde der hænde dem et eller andet, have vi en Lovgivning, som vil træde til og hjælpe dem ud over Krisen. Men sikkert er det ogsaa, at man, fordi det er en ny Lovgivning, undertiden har været meget famlede og har betraadt usikker Grund. Derfor er det nødvendigt, at man Tid efter anden reviderer Lovene og retter det, som Erfaringen har vist bør rettes. Naar man har kunnet drage Eksempler frem paa, at Lovene ikke bleve førte ud i Livet paa bedste Maade og i den Aand, hvori Rigsdagen har givet dem, paahviler der de lokale Raad, som ofte have med Administrationen af disse Love at gøre, et stort Ansvar.

Det har med Hensyn til den sociale Lovgivning vist sig, at vi have maattet begynde ganske smaat og saa have opført den ene Etage ovenpaa den anden og efterhaanden føjet flere Fløje til. Ved det foreliggende Lovforslag føjes der en ny Etage til den Bygning, vi have opført. Lovforslaget kommer ikke uventet. I alt Fald blandt dem, som deltog i det om et tilsvarende Lovforslag nedsatte Udvalgs Arbejde sidste Vinter, var det den al-